

EU-projekti antaa mahdollisuuden kotiarkistojen avautumiseen

Tomi Ahoranta

Kansallisarkisto on mukana eurooppalaisessa Community as Opportunity -hankkeessa (Co:op), joka lupaa uusia kiinnostavia näkymiä myös sukututkijoille. Sen yhtenä päämääränä on nimittäin saada aikaan karttapohjainen käyttöliittymä, johon vapaaehtoiset voivat skannata esimerkiksi vanhoja valokuvia tietyltä alueelta, vaikkapa tietyn kunnan tai kylän alueelta. Alun perin Topotheque-nimellä tunnettu käyttöliittymä suomennetaan ja nimetään kansallisesti niin, että sen suomenkieliseksi nimeksi tulee Topoteekki. Palvelun sisällöstä ja toiminnasta saa tarkemman kuvan tutustumalla sen esittelyyn osoitteessa <http://topotheque.eu/>.

Suunnittelusta kohti toteutusta

Hankkeen eurooppalainen viitekehys on asetettu laajaksi esimerkiksi digitoitujen objektien laatuvaatimusten ja lisenssien suhteen. Suomen osalta digitoinnin suunnittelu on vasta alkuvaiheessa mutta päälinjat on silti jo hahmoteltu. Ensinnäkin hankkeen puitteissa on määrä hankkia liikuteltavia digitointiasemia, joita vapaaehtoiset voivat käyttää aineistonsa saattamisessa sähköiseen muotoon. Laitteiden valinnassa tärkeää on, että ne ovat mahdollisimman helppokäyttöisiä ja nopeita ja että niillä voidaan tuottaa digitoinnin laatuksiteerit täyttäviä tiedostoja. Viimeksi mainittu on tärkeä paitsi ilmeisestä syystä myös siksi, että alempana mainitulle Europeana-kytköksen toteutumiseksi voitaisiin luoda edellytyksiä. Toinen keskeinen linjaus on, että kaikki Topoteekkeihin ladattava aineisto saa Creative Commons -lisenssijärjestelmän mukaisen CC-BY 4.0 -lisenssin. Se tarkoittaa sitä, että kaikki kuvien katsojat voivat käyttää palveluun ladattuja objekteja esimerkiksi kirjansa tai kotisivunsa kuvituksena, kunhan lähde mainitaan siten kuin aineiston Topoteekkiin ladannut henkilö on halunnut. Lähdemerkintä voi olla esimerkiksi muotoa ”Matti Meikäläisen kotialbumi, Kerava” tai ”Maija Virtasen kokoelma, Helsinki”.

Eräs Co:op-hankkeen tavoitteista on solmia European kanssa sopimus, joka takaisi Topoteekkeihin syötetyn aineiston pitkäaikaisen säi-

lymisen. Sopimusneuvotteluja hoitaa Topoteekkeja koskevan työpaketin unkarilainen johto.

Aineisto sidotaan paikkaan Topoteekkien avulla

Hankkeen suunnittelu alkoi viime vuonna ja sen on määrä lähteä käyntiin tämän vuoden loppuun mennessä. Aineiston syötön osalta toimintamalli on sellainen, että ensimmäisessä vaiheessa projektin puitteissa järjestetään viisi yleisötapahtumaa, joissa laitteita ja toimintaprosessia testataan ja kehitetään ja tuotetaan

MUISTITIEDON KERUUOPAS SUKUTUKIJAN AVUKSI

Suomen Sukututkimusseura on julkaissut sukututkijoille ja muille sukumuistojen tallentajille tarkoitetun oppaan.

Muistitiedon keruuopas sukututkijoille ja muille sukumuistojen tallentajille kertoo muistitietoaineiston tallentamisen perusasiat keruuhankkeen suunnittelusta aineiston käyttöön ja arkistointiin. Oppaassa käsitellään erityisesti haastattelutyötä: erilaisia haastattelutapoja, kysymysten tehtäviä, haastattelutilanteen sujumista sekä tallennetun aineiston käsittelyä julkaisuja ja arkistointia varten. Lisäksi esitellään muistitietoaineiston ominaispiirteitä ja sitä, millä tavoin muistot ja tarinat kertovat menneisyydestä. Opas on tarkoitettu etenkin aloitteleville muistitiedon tallentajille, mutta siitä on hyötyä kokeneillekin kerääjille.

Oppaan on kirjoittanut fil. tri Taina Ukkonen, joka on erikoistunut suullisen muistitiedon tutkimiseen. Opas julkistettiin Valtakunnallisilla Sukututkimuspäivillä Salossa.

Taina Ukkonen: **Muistitiedon keruuopas sukututkijoille ja muille sukumuistojen tallentajille**. Suomen Sukututkimusseuran Oppaita 2. Helsinki 2015. 38 sivua.

Oppaan hinta on 14 euroa ja sitä myy

Tiedekirja

(Snellmaninkatu 13, Helsinki)
www.tiedekirja.fi
tiedekirja@tsv.fi

Jäsenalennus Suomen Sukututkimusseuran jäsenille 30 prosenttia.

Opas on käteismyynnissä myös Seuran toimistossa.

samalla ohjeistus työn jatkoa ajatellen. Tapahtumiin osallistuvien odotetaan tuovan mukanaan hallussaan olevia vanhoja valokuvia ja asiakirjoja, jotka voidaan yhdessä muiden osallistujien kanssa skannata kyseiselle pitäjälle tai esimerkiksi kylälle perustettuun Topoteekkiin. Tapahtuman jälkeen osallistujat ja muut aineistosta kiinnostuneet voivat jatkojalostaa aikaansaatuja Topoteekkiä muun muassa tunnistamalla kuvissa esiintyviä henkilöitä, paikkoja ja tapahtumia.

Toisessa vaiheessa, kun testitapahtumat on pidetty ja skannausprosessi oheistuksineen testattu ja saatu valmiiksi, on skannereita määrää ryhtyä lainaamaan halukaille skannaajille. Lainojen tuloksena syntyvä digitaalinen aineisto on sekini määrää sijoittaa uusiin tai olemassa oleviin Topoteekkeihin.

Yhteistyöllä hyödyt talteen

Hankkeessa on vielä muutama avoinna oleva kohta, jotka projektiin osallistuvien on syytä tuntea. Keskeisimmät niistä ovat vielä solmimatta oleva sopimus European kanssa sekä tekemätön päätös siitä, miten Topoteekkien ylläpito hoidetaan kun meneillään oleva projekti päättyy vuoden 2018 lopussa. Riskien minimoimiseksi suunnitelmassa on, että kuhunkin Topoteekkiin ladatusta sisällöstä otetaan kopio sen tuottaneelle yhteisölle, kunnes sopimus European kanssa on saatu aikaan.

Avoinna olevista asioista huolimatta Topoteekki-hanke on kiinnostava avaus, joka voi tarjota vastauksen neljään keskeiseen yksityisaineistojen käyttöön saattamista koskevaan haasteeseen: laatuun, säilyvyyteen, lisensointiin ja sisällön rikastamiseen. Juuri näiden pitkään vallinneiden haasteiden voittamisen mahdollisuus on tekijä, joka kannustaa katsomaan tämän hankkeen tarkasti läpi ja korjaamaan talteen siitä saatavilla olevat eurooppalaiset ja kansalliset hyödyt. ■

Tomi Ahoranta työskentelee Kansallisarkistossa kehittämisspällikkönä. Hänet tavoittaa sähköpostiosoitteesta tomi.ahoranta@narc.fi.

Tämän lehden ilmestymisen aikoihin Kansallisarkistossa järjestetään Topoteekkeja koskeva tiedotustilaisuus. Siitä tehty videotallenne tulee nähtäväksi arkistolaitoksen Youtube-kanavalle osoitteeseen www.arkisto.fi/youtube.